

foto Jana Matěásková

Milý čtenáři!

Žádám, aby mne stát nechal už utratit.

Slyším teď ze všech stran slovo *digitalizace*. Že je to budoucnost.

Stěhoval jsem se a konečně se dokopal přehlásit si adresu. Chtěl jsem ji teď oznámit na finančák, sociálku a zdravotku. No... nenalezl jsem na webu tiskopisy, kam bych změny vypsál. Našel jsem – a vůbec nevím, jestli je to to co jsem hledal – jen nějaké podivné formuláře, které neumím vyplnit, natož odeslat. Přiznávám, že na sociálním zabezpečení ztroskotal jse už na prvním řádku! (Komu to adresovat, když pod jménem Praha je tam nepochopitelná řada čísel?!)

Chtěl bych, snažil jsem se...

Já viděl počítač poprvé, když mi bylo pětadvacet. Nepochopil jsem na té věci o moc víc, než kde se to zapíná. První mejl jsem odeslal v roce 2008. Na facebooku jsem pátým rokem, ale nikdy jsem tam neuměl dát příspěvek. V digitálním světě se neorientuju, necítím se v něm dobře. Mám tlačítkovej telefon a při slově aplikace dělá se mi nevolno od žaludku.

Připadá mi to, jako by vláda vyhlásila, že od 1. dubna je úředním jazykem čínština. Někdo se možná čínsky ještě naučí. Ale já ne.

Pan ministr Bartoš zaklíná se slovy *digitalizace státu*, ale já to vnímám tak, že stát na mně páchá násilí. Odsunul mne na okraj společnosti, udělal ze mne člověka mimo zákon.

A já nevím co mám dělat. Mám se obrátit na Člověka v tísni? Amnesty Interacional? Soud pro lidská práva ve Štrasburuku? Mám jít do exilu? Do rezervace? Nebo se rovnou oběsit? ☹️

turnov

Šperky, které k sobě našly cestu a vyprávějí příběh

Granátová souprava Míši Hermanové se díky vzácné souhře náhod po dlouhých desetiletích setkává na půdě našeho muzea, kde bude od 13. dubna představena veřejnosti jako vzácný rodinný klenot významné turnovské rodiny.

Souprava granátového prstenu a granátových náušnic, které dostala paní Hermanová darem od svého manžela Jiřího, posledního majitele turnovské brusírny drahých kamenů *Herman & Palma* před jejím znárodněním v roce

1948, zaujme jak vsazenými českými granáty mimořádné velikosti, tak i svým příběhem.

V minulém roce jsme získali do našich sbírek darem právě prsten, v jehož středu se nachází krvavě červený oválný brilliantový brus českého granátu o rozměrech 8,8 x 7,0 x 4,13 mm a přibližné váze 2,00 ct, což z něho dělá jeden z největších veřejně známých českých granátů vůbec. Ten je spolu se 14 kulatými přírodními říčními perličkami o průměru 2,1–2,5 mm zasazen ve 14 karátovém zlatě.

Dosud nikdo v turnovském muzeu, ani sám dárcce prstenu, netušil že k prstenu existovaly ještě náušnice. Ty totiž paní Míša Hermanová darovala jako svatební dar. Náušnice tak s novou majitelkou odešly do Německa. Když se ale v předchozím čísle *Muzejního čtvrtletníku* objevil článek o mimořádném daru v podobě prstenu, paní majitelka se o této skutečnosti dozvěděla a náušnice nám na výstavu zapůjčila. Oba šperky, které před mnoha desítkami let tvořily jednu sadu, se tak znovu setkají v Klenotnici turnovského muzea. Obdivovat je můžete do 20. června. (MČR)

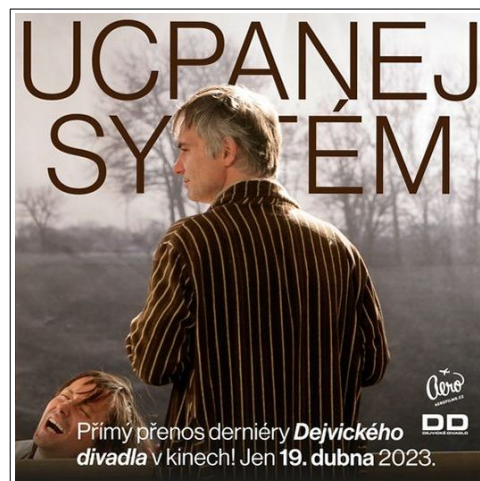
Popisky k fotkám: Kolekci tvoří prsten ze zlata a pár náušnic, taktéž ze zlata o ryzosti 14kt, a rovněž s centrálními českými granáty oválného briliantového brusu o velikosti 6,9 x 5,4 x 4,6 mm a 6,8 x 5,5 x 4,3 mm obklopenými 12 říčními perličkami.
2/ Míša Hermanová (vlastním jménem Jarmila rozená Hníková, 1912 – 1993) s manželem Jiřím Hermanem (1903 – 1977).

Turnovské kulturní tipy:

pátek 14. dubna od 20 hodin, Městské divadlo
Wohnout Unplugged

sobota 15. dubna od 19 hodin, Malá (domácí) scéna,
klub KUS
Rouden Band

středa 19. dubna od 19 hodin, kino Sféra
Ucpanej systém
Přímý přenos derniéry slavné inscenace Dejvického divadla.

středa 19. dubna od 18 hodin, Střelnice – velký sál
Cestovatelský klub: Panama a indiánské souostroví San Blas v Karibiku
„Navštívil jsem více než 30 zemí světa, poprvé bez cestovky v padesáti letech. A jednou z nich byla i Panama. Ta zůstává v povědomí turistů zatím trochu odsunuta. O této zemi se víceméně mluví jen v souvislosti s Panamským průplavem. Díky geografické poloze je Panama bezpečným útočištěm pro mnoho druhů divoké zvěře, je zde 14 národních parků a dalších chráněných oblastí. V blízkosti pobřeží jsou stovky ostrovů a kilometry chráněných

korálových útesů. Panama se také může pochlubit nádhernými plážemi, jezery, džunglemi, deštnými lesy a mořskými živočichy.“

čtvrtek 20. dubna od 19 hodin. Městské divadlo Turnov
POHOVKA: Jaromír Nosek

Dubnové setkání na Pohovce se semilským rodákem, hercem Jaromírem Noskem.

Jeho zájmy byly od dětství velmi různorodé – judo, klavír, kresba. Po maturitě na gymnáziu váhal mezi veterinou a AVU, ale nakonec ho zlákal umění. Na brněnské JAMU vystudoval muzikálové a činoherní herectví. Během studia hostoval v Národním divadle v Brně v inscenaci Immanuel Kant. Později si zde zahrál ještě v Ithace, Zámku a Někdo přijde.

V roce 2000 absolvoval a natočil svůj první film – retromuzikál Rebelové. Jeho prvním angažmá bylo Moravské divadlo v Olomouci, kde vydržel pouhý rok. Delší dobu působil na volné noze a zahrál si na velkých i menších scénách – např.

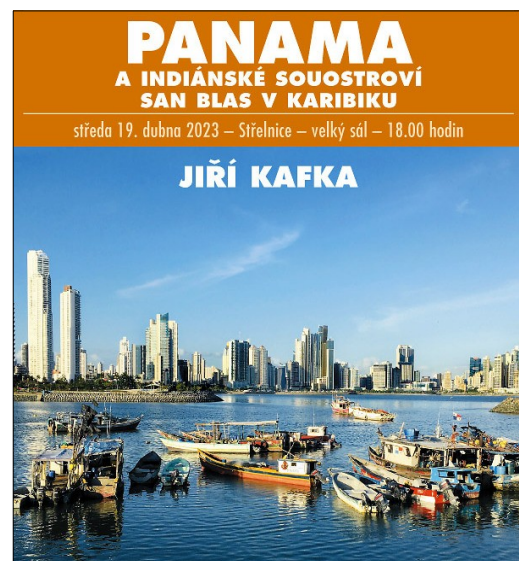
ve Stavovském divadle v Praze (Večer tříkrálový), v brněnské Polárce, Huse na provázku (Nadsamec, Zadržitelný vzestup Arthura Uie, Smokie), v Komorním divadle v Plzni (Mechanický pomeranč), v Činoherním klubu nebo v Divadle v Řeznické.

Dnes nejintenzivněji spolupracuje s A Studiem Rubín. Vedle Rebelů se objevil ve filmech Udělení milosti se zamítá, Útěk do Budína, Městečko, Post Coitum, Román pro ženy, Roming, Účastníci zájezdu, Báthory ad. Po roce 2006

byl krátce členem Městských divadel pražských, nyní je jejich stálým hostem. Můžete ho vidět v inscenacích Anna Karenina, Hráči, Prolomit vlny, Sto roků samoty a Želary.

sobota 22. dubna od 19 hodin, Malá (domácí) scéna, klub KUS
20 deka duše

Kapela vznikla v roce 2005 a pod názvem 20 deka duše začala prezentovat písně Vladimíra Mišíka & ETC. Jako parta příznivců této „legendy“ kvalitního českého bigbeatu hrává nejčastěji na Liberecku po klubech, festivalech, hospůdkách a podobných zákoutích.

MALÁ SKÁLA – 7. dubna – poprvé v tomto roce – byl otevřen krámkou loužnických kovářů Davida a Filipa Skrbkových v Malé Skále. Krámkou najdete vedle Pizzerie Pietro Tomasso u autobusové zastávky *Malá Skála, na Labi*.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100054613411890>

<https://www.skrb-kovy.cz> (Loužnický zpravodaj)

MALÁ SKÁLA –

Tradice na Jizeře
v areálu Žlutá plovárna

SUNDISK
family

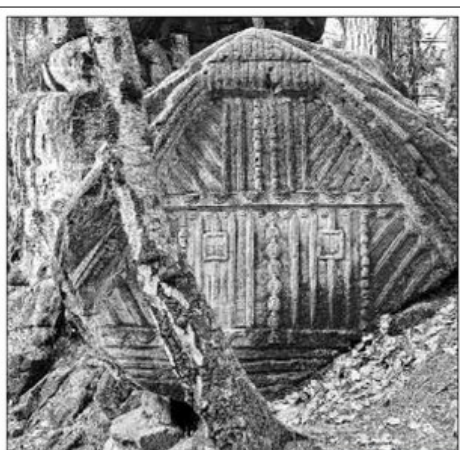
ODEMYKÁNÍ JIZERY

Závod TAMZPÁTKY
pro vodníky zdarma!
Více info: sundiskfamily.cz

sobota 2022
15. dubna 3
10:00 až 16:00
Žlutá plovárna

POHÁDKOVÁ LOUKA | KAPELA SOUSEDI | DIVADLO ROLNÍČKA
SLAVNOSTNÍ ODEMČENÍ JIZERY | ZÁVOD TAM ZPÁTKY

Kopicův statek

Kopicův statek

KACANOVY – Jaro se pomalu probouzí a láká k novým výletům. A v tom dnešním díle vás vezmu do galerií. Ale ne do ledajakých...přímo do těch pod širým nebem.

Slyšeli jste jméno Vojtěch Kopic? Že ne? A co Kopicův statek u Kacanov, který stojí nedaleko hradu Valdštejn. Ten znáte? Pak vězte, že právě zde pobýval onen Vojtěch Kopic, sirotek z Havlíčkova Brodu, který se přistěhoval do Turnova k příbuzným a na statek se v roce 1932 přizemil a žil tu až do své smrti. Byl naivním sochařem, a právě pod svou usedlostí vytesal do pískovcových skal celou řadu reliéfů. Skoro čtyřicet let jeho práce představuje postavy z českých dějin, výjevy z pověstí a bájí, národní motivy, zvířata a vše je doplněné o verše a citáty. Můžete tu tak potkat Svatého Václava, Karla IV., Cyrila a Metoděje, Mistra Jana Husa nebo kněžnu Libuši. Nenáročný okruh vás provede po historických událostech, které se dotkly naší země. (Eva Ouzká, Zpravodaj obce Pěnčín)

lomnice n/p

Cyklus jarních muzejních přednášek pokračuje akcí z cestovatelským podtextem. **V úterý 11. dubna** od 17 hodin o svém putování po vlastech českých zasvěceně povypráví pan Libor Drahoňovský, který nás zavede do jižních Čech - k Lipnu a jeho okolí.

Kulturní a informační středisko zve **v neděli 16. dubna** od 18.30 na zámek na jarní koncert smíšeného pěveckého sboru Bořivoj a smíšeného pěveckého sboru Foerster Jičín.

Městské muzeum zve srdečně všechny občany na přednášku *Léčivá síla rostlin*, která se koná **v pondělí 17. dubna** od 17 hodin. Na téma pohovoří lomnická bylinkářka, paní Miluška Vaňková. Dozvíme se mnoho zajímavého o účincích nejen bylin, stromů a jejich kůry, ale také hub, ovoce a zeleniny a také o jejich využití pro výrobu tinktur.

lomnicko

KOŠŤÁLOV –

uvádí bláznivou komedii PETRA KOLEČKA

VINNÉ TOČIČKY

podle slavné románové předlohy KARLA MAYE
režie RADEK ŠMÍD
v hlavních úlohách TOMÁŠ NOVOTNÝ a LUKÁŠ KMÍNEK

KATEŘINA SCHOVÁNKOVÁ STANISLAV BITTENCL MARTINA WITTMAYEROVÁ LUDVÍK VLČEK JIŘÍ RAŽANT JIŘÍ BARVINSKÝ DANIEL SCHOVÁNEK RADEK ŠMÍD ANTONÍN HOFMANN

NÁVĚHA A VÝROBA KONSTYMU Bc. LUDMILA VAŠATKOVÁ www.lanstagnum.com/LuVasatkova *Vino plachet* FOTOKRAJKA SPOLUPRÁCE DANIELA DUŠKOVÁ www.facebook.com/danieladuska91 *Fanista*

 TISKÁRNA GDS s.r.o.

 Autorská práva & dramatická práva textu zastupuje Aava - Třetí s.r.o., Srdčanský ostrov 62, 147 00 Praha 4 www.vinnetousevraci.cz

SOKOLOVNA KOŠŤÁLOV

v pátek 14.4.2023 od 19:00 hod

KOŠŤÁLOV –

OBEC KOŠŤÁLOV

oznamuje

VYHLÁŠENÍ SBÍRKY na opravu varhan a rekonstrukci kostela sv. Jakuba Většího v Košťálově

Příspěť můžete:

- **bezhotovostně na bankovní účet 256149845/0600**
(do zprávy pro příjemce můžete (nemusíte) uvést jméno, příjmení, případně adresu)
- **hotově do pokladny sbírky**
(na adrese: Obec Košťálov, 512 02 Košťálov č.p. 201)

kontaktní osoba: Milan Havlík, starosta

☎ 734 538 413 ✉ starosta@kostalov.cz

KOŠŤÁLOV – V městečku, kam jsem coby děčko občas jezdil, vylepšují koupaliště. Jakkpak jim to jde, prozradil starosta Košťálova Milan Havlík. „Děláme, co můžeme, už máme zajištěné i položení travnatých kobereců do ploch, které byly zasaženy stavbou. Technologická část je hotová. V květnu chceme ve třech vrstvách natřít celou vanu bazénu a začátkem června vše odzkoušet tak, abychom slavnostně otevřeli v sobotu 24. června 2023. Budou i plavčíci nebo plavčice, aby to všechno ohlídalí...“
(Košťálovské noviny)

Ve středu 19. dubna od 19.00 hodin odehraje Dejvické divadlo derniéru inscenace *Ucpanej systém*. Diváci si ji budou moci vychutnat na filmovém plátně v sále školní auly Gymnázia I. Olbrachta v Semilech prostřednictvím přímého přenosu.

15. dubna ve 14 hodin, Muzeum a Pojizerská galerie Semily

Čokoláda není pouze cukrovinka. Zaměříme-li se pouze ty kvalitní, získá toto slovo nový rozměr. Beseda s majitelem Staropacké čokoládovny LiLā Petrem Gureckým nejen o tom, co obnáší mít továrnu na čokoládu. Beseda je spojená s ochutnávkou jejich čokolád ručně vyráběných tzv. Bean to bar.

Čokoládu začali ručně vyrábět v roce 2016, protože jim to přišlo zajímavé a bavila je hra s chutěmi různých druhů kakaových bobů a jejich kombinací. Kakaové boby mají svou unikátní chuť, kterou jim dává půda, podnebí i způsob péče každého farmáře. Více o jejich životě s čokoládou se dozvíte přímo na besedě, kde budete moci ochutnat i jejich skvělou čokoládu, do které nedávají žádné umělé přísady kromě cukru. Počet míst na besedě je omezen. Místo si můžete rezervovat na 775 859 001 nebo na emailu svikova@muzeumsemily.cz.

Rada města Semily na svém jednání schválila uzavření předložené smlouvy mezi městem Semily a společností TSM Semily na opravu dřevěných lávek na Riegrově stezce za cenu 216 tisíc korun s daní. První lávku za elektrárnu čeká výměna nosníků a prken, u vodopádu bude nutná oprava celé konstrukce, nosníků a podlahy.

(Tomáš Sábl, místostarosta, Semilské noviny)

Ochrana a budování muzejní sbírky je prvořadým úkolem

Fungování muzeí je mnohdy zjednodušeně posuzováno jen podle výstav a jejich návštěvnického úspěchu, ale neměli bychom zapomínat na hlavní účel všech správných muzeí a tím je ochrana a budování sbírek. Na rozdíl od často jepičího života krátkodobých výstav (byť už některé zvěčňujeme virtualizací) jsou budované muzejní sbírky trvalou hodnotou pro příští generace.

K semilskému muzeu a jeho sbírkám se do roku 1960 chovalo město velmi macešsky a nereseriózně, historické předměty se povalovaly v nedůstojných, často vlhkých, nezabezpečených prostorách a půdách a je zázrakem, že se nám z původních sbírek tzv. Mizerova muzea v Semilech do dnešní doby alespoň něco dochovalo. Často se nám daří jejich zbytky nacházet v privátních rukou.

Základem kvalitního muzea je především dostatečná důvěra veřejnosti, že je o sbírky – vznikající povětšinou z darů – dobře pečováno, že jsou dobře uchovávány, konzervovány, případně restaurovány a také následně smysluplně prezentovány. Proto se dnes vytvářejí i tzv. otevřené depozitáře, do kterých má veřejnost regulovaný přístup a nestává se tak, že by předměty byly deponovány bez jejich následné prezentace. Cestou otevřenějších depozitářů bychom se chtěli

v Semilech alespoň částečně ubírat, vše záleží na pochopení zřizovatele a dostatku financí, aby se neopakovala situace, že se po letech někdo v muzeu probudí a půjde hledat zmizelé sbírkové předměty do světa, mezi veřejnost nebo po aukcích.

„Chalupy v Chuchelně“ – jedním z cenných darů byl konvolut dvaceti barevných kvašů od malíře Karla Rampla s motivy ze Semilsko.

Tomu naštěstí brání nejen fyzická, ale především právní ochrana muzejních sbírek. Také kontrolní inventarizační mechanismy jsou dnes již na takové úrovni, že minimalizují možnosti, aby se takové chyby opakovaly. Naštěstí sbírkový fond semilského muzea se každý rok utěšeně rozrůstá a je o něj pečováno. Vše se tak děje především díky dárcům, za všechny z těch posledních jmenujme například Ing. Ladislava Rampla z Prahy, který věnoval cyklus akvarelů svého otce se semilskými motivy, nebo paní učitelku Jarmilu Šmídovou ze Semil, která věnovala soubor porcelánu od firmy *August Haas*. Takových osob jsou každoročně desítky a my jim za to upřímně děkujeme. Vše, co muzeum získá, je zapsáno v centrální evidenci sbírek ministerstva kultury a správně uloženo a při vhodné příležitosti pak i vystaveno. Tím se klasické muzeum odlišuje od různých soukromých „muzeí“, která jsou spíše fandovskou sběratelskou iniciativou vzniklou z nadšení nebo jen komerčním projektem. Semilské muzeum má v konkurenci starších a větších muzeí co dohánět. S ohledem na to, že jeho směr určený komunisty v roce 1960 zaměřoval sbírky spíše jen na dokumenty k dělnickému hnutí a pouze ke dvěma adorovaným spisovatelům a ostatním oborům (etnografi i, historii, umění, přírodě) se nevě-

novala náležitá pozornost. Sbírkový fond je potřebné stále rozšiřovat. A my jsme rádi, že nám s tím pomáháte.

/ Miroslav Šnaiberk, ředitel Muzea a Pojizerské galerie Semily, *Semilské noviny*

17. duben od 19 hodin v kostele ss. Petra a Pavla

SCHOLA GREGORIANA PRAGENSIS – mužský pěvecký sbor, řadící se mezi přední světové interprety středověké duchovní hudby. Toto unikátní uskupení vzniklo v roce 1987 pod taktovkou Davida Ebena, který soubor vede dodnes. Zaměřuje se jak na sémiologickou interpretaci gregoriánského chorálu, ale v širokém spektru repertoáru souboru lze najít i soudobou hudbu. Posluchači i odborná kritika oceňují dramaturgickou nápaditost a muzikální interpretaci, se kterou soubor zpřístupňuje repertoár ležící u samých kořenů evropské hudební kultury. Proběhne jako šestý koncert *Kruhu přátel hudby*.

železnobrodsko

LÍŠNÝ, ŽELEZNÝ BROD – 5. dubna proběhl velký kontrolní den na *Greenway Jizera* a stavba dále pokračuje. V současné době jsou vyřezány veškeré stromy v celé délce greenway a dále dochází k odvozu dřevní hmoty a štěpkování větví. Jsou provedeny zemní práce až po 1,75 km nové části greenway (cca 400 m za vyústěním tunelu). Bylo zahájeno navážení štěrku ze strany od Líšného. V následujícím období budou pokračovat zemní práce dále směrem na Železný Brod a navážení a hutnění štěrku. Upozorňujeme, že na stavbu je zákaz vstupu neoprávněným osobám včetně cyklistů!

(Loužnický zpravodaj)

Z kozákovských stránek

(15. 4.–13. 5.)

Výstava je tvořena souborem fotografií Pavly Bičíkové a Miroslava Trávníčka, dvou fotografů a cestovatelů, kteří žijí na Kozákově. V průběhu let na svých fotografiích zaznamenali kozákovskou krajinu v proměnách času. Na svých snímcích zachytili až neskutečné výhledy z vrcholu hory do Českého ráje, do Krkonoš, do Jizerských hor.

Výstava vznikla jako hold kopci, který jim je inspirací pro cesty do cizích krajin a zároveň domovem, kam se vždy rádi vrací.

Pavla Bičíková se už od mládí ráda toulala krajinou a po horách celého světa.

Nedílnou součástí jejího batohu vždy byl a stále je fotoaparát. Od roku 2012 se o své zážitky z cest dělí na cestovatelských přednáškách. Vedle cestovatelské fotografie je její doménou krajinářská fotografie. Především obrazové zachycení krajiny Českého

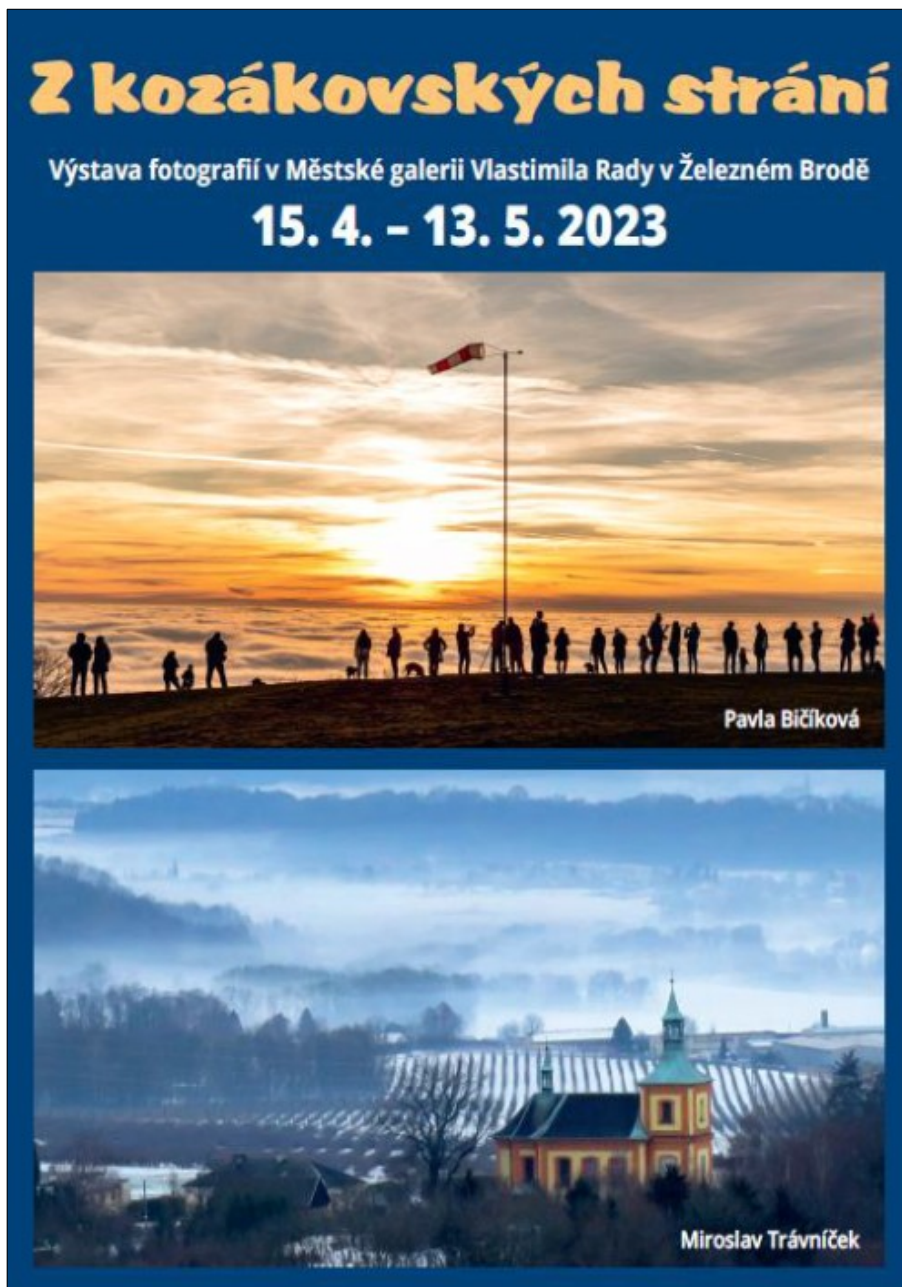
ráje, kde se svou rodinou žije už 35 let. Je studentkou Dálkového studia tvůrčí fotografie v Liberecké škole fotografie. Má za sebou několik výstav a její snímky byly publikovány v řadě fotografických knih (*Kozákov – příběh hory*, *Toulky pojizerskou minulostí*, *Turnov v srdci*, *Liberecký kraj* atd.), v kalendářích a propagačních materiálech Českého ráje, Krkonoš nebo Libereckého kraje.

14. 4. 2023, 18 hodin, kavárna Kittelova domu v Krásné

Lukáš Sommer – akustický koncert a přátelské setkání

Autorský večer skladatele a kytaristy Lukáše Sommera, který úspěšně debutoval v americké Carnegie Hall. Koncert kombinovaný s prvky etnické hudby, sestavený z ingrediencí několika světadílů, často spjatých s osobním příběhem. V premiéře zazní skladba inspirovaná Lukášovou poslední návštěvou Peru.

Kontaktní osoba pro rezervace: Martina Sloupová 605 272 652

Nu, netušil jsem, že vzpomínka na pelechovské lázně je na pokračování. Tak když už jsme jí načili – tu je druhý díl...

Lékařů se v pelechovských lázních střídala celá řada. Dovolím si je tady aspoň uvést: hlavním lékařem byl zřejmě brodský lékař dr. Max. Kaiser. V zápisech je nejvíce uveden, a právě on každou stranu zápisů v knize závěrem signoval. Dále zde působili lékaři Alois Kazda, J. Jakubec, V. Voráček, Alois Vojta ze Semil, Birken, Vindyš a Koťátko. Zprvu jsem si myslel, že jejich působení se lišilo podle jejich specializace, po podrobnějším prozkoumání zápisů jsem tuto myšlenku zavrhl. Pro úplnost jsem počet zásahů jednotlivých lékařů spočítal. Přesvědčivě vede dr. Kaiser, počet jeho ordinací několikrát přesahuje součet všech ostatních. Dalším je dr. Al. Kazda s 15, V. Voráček se 13 zásahy, Al. Vojta a Vindyš se šesti, Birken se čtyřmi, Vlasák se dvěma a Koťátko s jedním.

V lázních se léčilo teplými bahenními zábaly, používanými při onemocněních pohybového aparátu, při gynekologických problémech a při onemocněních dýchacího ústrojí. Zábaly pomáhaly i při onemocnění kostí a kloubů. Teplem bahna dochází k prokrvení, a tím ke vstřebávání chronických zánětlivých infiltrátů, změkčuje se vazivo, uvolňuje kosterní svalstvo i hladká svalovina vnitřních orgánů. Bahno má celkově protizánětlivé účinky. Zábálů je mnoho druhů – rašelinové, parafinové, skořicové – užívají se podle konkrétní diagnózy. Příkladně kaštanový zábal pomáhá při léčbě křečových žil, ale také ulehčuje vylučování moči při zvětšené prostatě. Při hypertrofii prostaty se také užívaly koupele uhličitá radiové (?) – Radiosolo. Dalším léčebným prostředkem byla horkovzdušná skříň a lázně světelné, což bylo nahřívání tělesných partií mohutnými žárovkami. Do koupelí a na plátěné zábaly se často používal Solfaton s 40 % síry, pomáhající při revmatismu, dně, bolestech svalů a kloubů.

Nějak jsem ze zápisů nepochopil, proč hodnota krevního tlaku – tady nazývaná „tenze“ – je v knize uvedena jen u některých pacientů, přestože tlak s nadváhou patřily k nejčastějším problémům. Vzhledem k tomu, že u sledovaných osob byly zaznamenány jak malé, tak velké hodnoty tlaku, jedná se nejspíše pouze o informaci a údaj nesloužil pro léčbu. Podotýkám, že v tehdejších zápisech je proti naší zvyklosti pořadí tlaků uvedeno opačně. Překvapením pro mě bylo vidět „tenze“ některých osob: 100/260, 100/230 (tep 90), 125/225, 100/230, 95/200, 90/190.

No comment. Lékařská věda přece jenom od té doby pokročila. Jména klientů jsem raději vynechal.

Co se týče počtu pacientů, nejhojněji je zastoupen Železný Brod 164 klienty. Druhé jsou Semily s 32 a třetím jsou s deseti osobami Bratříkov s Brodcem. Osm jich má Smrčí u Semil. Následuje Pelechov, Jesenný a Zásada se šesti. Alšovice, Koberovy, Loužnice, Plavy a Turnov s pěti. Po čtyřech klientech mají Držkov, Pipice, Lomnice n. P. a Vysoké n. Jiz. Po třech přišlo z Dlouhého, Hrubé Horky, Chuchelny, Horské Kamenice, Pardubic a Vrátu. Po dvou klientech dorazilo z Čisté u N. Paky, Libštátu, Velkých Hamrů, Podmoklic (SM), Poříče (ŽB), Proseče a Tanvaldu-Šumberku. Po jednom z Bystré, Dvora Králové, Haratice, Malé Horky, Huntířova, Jílového, Líšného, Mukařova,

Ohrazenic, Popelnice, Přepěř, Smrčí u Turnova, Sněhova, Střešovic, Střevelné, Svárova, Vesce, Vlastiboře, Vranového, Záhoří a Prahy (Dejvic, Smíchova a Žižkova). Dva klienti byli pražští občané toho času přihlášení v Železném Brodě.

Zajímavé je také sledovat zápisy týkající se jednotlivých pacientů, pocházejících většinou z tzv. středních vrstev. Právníci, ředitelé škol, učitelé, obchodníci, majitelé obchodů, restaurací a hotelů, případně jejich manželky. Zastoupení jsou i řemeslníci, skláři, brusíči skla nebo kamenů, truhláři, zámečníci, řezníci. Rolníci tvořili malou část klientely.

Prohlížím-li si tuto knihu záznamů, jako bývalý Broďák vidím mnoho známých jmen. Vpředu uvedené jméno „Porák“ je jedním z nich, moji předci s nimi dokonce čas bydleli v jednom domě v Jirchářské ulici. V rodině jsme ale říkali „Notářovi, u Notářů“. Klientů se jménem Šourek nebo Šourková v ní je celkem pět, čtyři z nich žili v Držkově nebo Zásadě.

V záznamech často uváděný vyšetřující lékař dr. Kaiser mě, coby malého kluka, též léčil. Znal jsem i v knize uvedeného doktora Vlasáka. Kdeže ty časy ale jsou.

/ Ladislav Šourek, *Železnobrodský zpravodaj*

jilemnicko

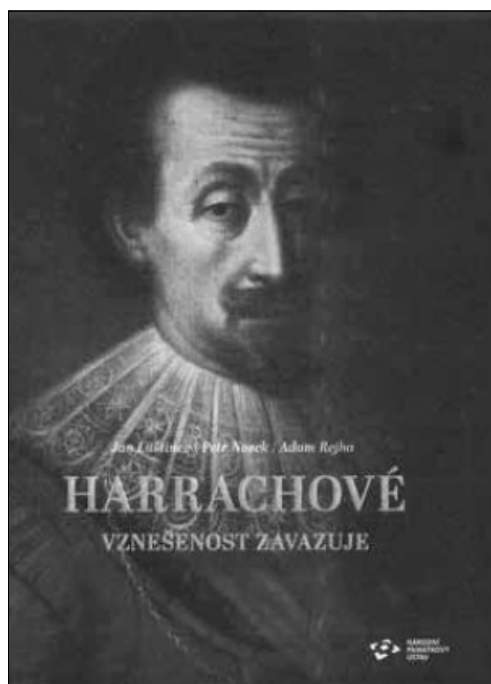
Harrachové - vznešenost zavazuje • recenze knihy

Aristokratické rody Zemí Koruny české lze rozdělit z hlediska času na celkově (předbělohorské a zároveň pobělohorské) i částečně kontinuální (pouze

pobělohorské), z ekonomického hlediska na rody s majetkovým a společenským zázemím v českých i rakouských zemích a na rody výlučně zemské, spjaté s určitou částí habsburské monarchie.

Rodem celkově kontinuálním v českých i rakouských zemích byli Harrachové, nositelé erbu červeného štítu a v něm třech stříbrných pštrosích per vetknutých do zlaté koule (puklice?). Pocházeli ze zaniklé vesnice Harachy na jihu Čech, tvořili dvě rodové linie – českou (vymřela v roce 1725) a (horno) rakouskou, která dosáhla většího významu mj. povýšením Leonarda IV. z Harrachu do stavu říšských svobodných pánů v roce 1552 a získáním říšského hraběcího titulu Karlem I. z Harrachu v roce 1623. Harrachové zastávali významné úřady,

postupně přesouvali svojí hospodářskou a politickou aktivitu více do českých zemí, kde se posléze zabývali i národnostní otázkou a podporou vzdělanosti.

V projektu Národního památkového ústavu *Po stopách šlechtických rodů* padla volba na Harrachy a jeho 13. ročník je rodu věnován. Vrcholem harrachovského roku by měla být publikace nazvaná *Harrachové – vznešenost zavazuje*, vydaná v březnu roku 2023.

Jan Luštinec, emeritní ředitel Krkonošského muzea v Jilemnici a významný badatel o dějinách rodu Harrachů, Petr Nosek, zástupce kastelána zámku Hrádek u Nechanic, a Adam Rejha, pracovník NPÚ, napsali kompaktní „harrachovskou“ monografii. Splnili vytyčený cíl? Kniha je rozdělena do úvodu a šestnácti kapitol – textových medailonů o jednotlivých osobnostech rodu.

Trio autorů důkladně využilo svých odborných znalostí a zkušeností s harrachovskými sbírkovými či archivními fondy. Dějinný příběh rodu je popsán věcně i objektivně (např. posouzení postojů Jana Nepomuka Antonína Harracha v době okupace v letech 1939 – 1945) a jsou vysvětlena přediva společenských i příbu-zenských vztahů Harrachů. Podrobně se lze seznámit se složitými reáliemi raně pobělohorské doby (Isabella Kateřina z Harrachu jako manželka Albrechta z Valdštejna a věcné posouzení podílu arcibiskupa a kardinála Arnošta Vojtěcha z Harrachu na procesu rekatolizace), ale informativně objevný je pohled na ekonomické a z nich vyplývající sociální vazby Harrachů k poddaným (posléze zaměstnancům) a kulturní mecenát (Jan Nepomuk Harrach jako podporovatel vzdělávacích institucí v českých zemích nebo sociální vztah Otty Jana Nepomuka Harracha k jeho vychovateli, básníku Juliu Zeyerovi). Publikováno je množství dobových fotografií rodových sídel a značný prostor je věnován dějinám a popisu harrachovských nemovitostí v Čechách, na Moravě i v Rakousku (Ferdinand Bonaventura a jeho syn Alois Tomáš Raimund Harrachové jako císařští diplomaté a zakladatelé obrazárny na zámku Rohrau) a údajům o jejich historii – v přehledu se pouze nenalézají podrobnější informace o současném vlastnictví a využití zámku v Brucku nad Litavou.

Závěrečná část knihy se týká Harrachů žijících na Moravě (Janovice u Rýmařova, Kunín, Velké Meziříčí). Zajímavě se jeví nepřímé porovnání dvou odlišných životních osudů – veřejnosti známějšího Františka Harracha, který byl přítomen atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu (zakrvácený kapesník se nachází ve sbírkách velkomeziříčského zámku) a méně známé Marie Walburgy Waldburg – Zeil roz. Harrachové a jejího vzdělávacího mecenátu, vždyť žákem školy na zámku v Kuníně byl pozdější významný český historik a politik František Palacký.

Monografie *Harrachové – vznešenost zavazuje* je stylově jednotná, kvalitní redigování výrazně přispělo ke kompaktnosti textu obsahujícího i četné poznámky a volně vložený rodokmen Harrachů. Autoři vytyčený cíl splnili. Kniha bude vrcholem 13. ročníku projektu *Po stopách šlechtických rodů* a může se stát pozváním k návštěvě památkových objektů spjatých nejen s Harrachy, ale i klíčem k pochopení jejich dějinné role.

Jan Luštinec, Petr Nosek, Adam Rejha: Harrachové – vznešenost zavazuje 212 str., 1. vyd., NPÚ – územní památková správa na Sychrově, 2023.

/ Stanislav Vaněk, *Kamelot a Puls*

Beseda s autory knihy o rodu Harrachů Janem Luštincem, Petrem Noskem a Adamem Rejhou se uskuteční v **pátek 14. dubna** v 17 hodin v Erbovním sále jilemnického muzea.

vrchlabí

M GALERIE MORZIN

POZVÁNKA NA VÝSTAVU

Výstavní projekt Partnerské dvojice v českém umění představí v průběhu roku 2023 dvojice umělců v průřezu generací, které nastoupily na výtvarnou scénu po druhé světové válce až po současné autory. Představení budou umělci z různých oborů i různých uměleckých technik. Tento projekt si klade za cíl otevřít téma dynamiky partnerského soužití a to, jak se může nebo nemusí projevit v umělecké tvorbě.

OBJEKTY – MALBA ERIKA BORNOVÁ/ TOMÁŠ CÍSAŘOVSKÝ

Erika Bornová se ve své sochařské tvorbě zabývá převážně „ženskou“ otázkou. Její sousoší či jednotlivé postavy vypadají zdánlivě idylicky, ale ukrývají často příběh komplikovaných mezilidských vztahů.

Tomáš Císařovský je od začátku své tvorby fascinován médiem malby. V poslední době se proměnil především námětový okruh obrazů Tomáše Císařovského. Těžištěm jeho díla je figurální olejomalba.

Kurátor výstavy Martin Dostál.

**Zahájení výstavy se uskuteční 14. dubna 2023 v 18 hodin
v Galerii Morzin.**

Výstava potrvá do 21. května 2023.

RŮŽOVÝ KAVALÍR

Růžový kavalír • Richard Strauss • opera •

přímý přenos • obnovené nastudování

Hlavní role ve Straussově operní komedii

ztvární trio pěveckých hvězd. Sopranistka

Lise Davidsen bude v Met poprvé zpívat roli

Maršálky, v roli Oktaviána se představí mez-

zosopranistka Samantha Hankey. Erin Morley

zopakuje postavu Sophie, stejně jako basista

Günther Groissböck barona Ochse.

Kartonka 1904, 17:45

Vstupné: 350 Kč, senioři 250 Kč,

studenti 200 Kč, děti do 15 let 150 Kč,

předplatitelé sk. Opera zdarma

So

15

Vegetaci na hladině rybníku Kníže bude redukovat ultrazvukové zařízení

Na rybníku Kníže se v posledních letech opakovaně vyskytuje množství sinic a řas, které znepríjemňuje dojem z pobytu.

Problému se dlouhodobě věnovala komise životního prostředí a letos se vyzkouší nová metoda. Město Jičín uzavřelo smlouvu se společností *PHOTON WATER TECHNOLOGY* na instalaci a provoz zařízení v rybníku Kníže.

„Dle informací společnosti *PHOTON WATER TECHNOLOGY* pracuje technologie na principu nízko výkonného rezonančního ultrazvuku, která poškozují vnitřní struktury sinic i řas, zpomaluje jejich růst a reprodukci, po přerušení průniku živin tyto organismy odumírají. Ultrazvuková redukce sinic, řas a biofilmu je stoprocentně šetrná technologie k životnímu prostředí, je bezpečná pro ryby a jiné vodní organismy, nevyžaduje žádné chemické látky či aditiva a má téměř bezúdržbový provoz i velmi nízkou spotřebu energie,“ uvedla Vladimíra Smolíková z Odboru životního prostředí a ekologie MěÚ Jičín.

Ultrazvukový vysílač bude ponořen asi 30 cm pod vodní hladinu na plovákovém nosiči a bude ukotven ocelovým lanem na betonové kotvě. Společnost *PHOTON WATER TECHNOLOGY* Liberec bude po nainstalování zařízení provozovat, udržovat a provádět monitoring kvality vody – sledovat koncentraci chlorofylu a zastoupení sinic a řas.

Koncem roku bude zpracována zpráva s vyhodnocením monitoringu a doporučení dalšího postupu.

Firma stejné zařízení provozuje na mnoha rybnících a vodních nádržích po České republice, například v Liberci, Jablonci, Karlových Varech, Praze – Hostivaři. Dle zjištění odboru životního prostředí zařízení přináší výsledky, zástupci měst vyjádřili spokojenost. (Jan Jireš)

Rada města schválila rozdělení dotační podpory v rámci *Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*. Pro letošní rok byla Jičínu přidělena dotace 1,380 milio-

nu korun a tato státní podpora usnadní financování rekonstrukcí.

Dva ze tří objektů jsou v majetku města. Podpora půjde na stavební úpravy jihovýchodní části severovýchodního křídla Čestného dvora ve Valdštejnské

lodžii a na opravu střechy v areálu ZŠ 17. listopadu, konkrétně v budově bývalé spořitelny v ulici Smiřických čp. 108. Třetí památkově chráněný objekt vlastní fyzická osoba, proto Zastupitelstvo města schválilo podíl města na stavebních akcích. Jde o objekt Tylova čp. 14, tj. objekt v těsném sousedství Valdické brány. Původně býval obecní celnicí. Jičín je dlouhodobě úspěšným žadatelem v programu regenerace a je oceňován za péči o památkově chráněné objekty. Rekonstrukce památek je však spojena s tím, jaké mají využití. I když rekonstrukce památek bývá obtížná, zásadnější otázkou bývá zapojení památek do života. Právě o to město Jičín usiluje. (Jan Jireš)

Nová sezóna v jičínském kině nabídne celkem pět dokumentárních filmů, rozdělených na jarní a podzimní část. Diváky dvakrát zavede za americkými umělci po stopách realismu i impresionismu, navštíví jednu z nejočekávanějších výstav roku 2023 a představí nesmírně pestrou historii umění japonského hlavního města.

V úterý 18. dubna v 17 hodin se můžete těšit na první dokument *Hopper: Americká love story*. Edward Hopper patří k nejuznávanějším americkým umělcům z pohledu kritiků i široké veřejnosti. Jeho osobité zachycení běžného amerického života ovlivnilo obrovské množství malířů, fotografů, hudebníků i filmových tvůrců (například Mark Rothko, Banksy, Alfred Hitchcock nebo David Lynch).

Kdo ale opravdu byl tento pravděpodobně nejinspirativnější americký umělec všech dob? Režisér Phil Grabsky přináší jedinečný pohled na Hopperovo dílo i osobní život.

Kecy & politika živě **v úterý 25. dubna** v 19 hodin bude podcast šéfkomentátora Reflexu Bohumila Pečinky a Petrose Michopulose, muže, který se čtvrtstoletí zabývá marketingem a politikou. Současná politika pohledem dvou rozdílných osobností, které se nebojí říct své názory. Nekorektní podcast, v němž se věci zasazují do kontextu a přísně se tu oddělují prázdné kecy od skutečné politiky. Vstupenky jsou již nyní v předprodeji. (Michal Miškovský, Biograf Český Ráj)

[Balbineum společně s galeriemi SOL a Vitrína 252 dostanou do výpůjčky jezuitskou kolej](#)

Rada města schválila smlouvu o výpůjčce jezuitské koleje mezi městem Jičín a spolkem Balbineum a to do konce roku 2023. Balbineum ve spolupráci s galeriemi SOL, Vitrína 252 a dalšími organizacemi a spolky pokračuje v započatém záměru. V jezuitské koleji vzniká nové kulturní centrum.

Město Jičín chce být záměru co nejvíce nápomocno, a tak poskytne k zapůjčení potřebné prostory. Balbineum chce nadále podporovat tradiční řemesla a v praxi je představovat návštěvníkům. Bude také pokračovat v prezentacích výtvarného umění formou výstav. Do této části záměru nejvíce zasáhnout právě galerie SOL a Vitrína 252. Podobné akce si už organizátoři vyzkoušeli v loňském roce, kdy se například zapojili do programu Valdštejských slavností v květnu 2022.

Z pohledu Jičína jde o velmi vítané ožívování jezuitské koleje, která sice je historickou památkou, avšak dlouhodobě postrádala využití.

(Jičín – moje město)

tanvaldsko

HARRACHOV – Hotel Krakonoš a jeho historie

Obyvatelům ani návštěvníkům Harrachova jistě neunikne skutečnost, že na místě historického hotelu Krakonoš, později Karolína, se něco děje, vlastně neděje. Při této příležitosti bych se rád pokusil seznámit vás s historií budovy. Hotel Krakonoš nebo U Krakonoše (Zum Rübezahl) je jistě jedním z nejstarších, ne-li vůbec nejstarším ubytovacím a stravovacím zařízením na území Harrachova, resp. Nového Světa. Již v roce 1840 býval na tomto místě hostinec, který nabízel stravu a ubytování jak obchodníkům se sklem, tak příležitostným cestovatelům. Dle historického průvodce z konce 19. století byl nazýván prostě „Hostinec“. Až do roku 1880, kdy byl zřízen Hotel Schützenhaus (později Hubertus), a 1893, kdy byl postaven Hotel Erlebach (Varšavjanka), se jednalo o jediné zařízení svého druhu v Harrachově.

Prokazatelně se už v roce 1896 „hostinec“ nazývá *Rübezahl*. Budova patřila vždy do majetku hraběcí rodiny a byla provozována nájemci. V turistickém průvodci z roku 1900 propaguje hotelier Franz J. Erlebach: „Skvěle položený hotel *Rübezahl*, díky přestavbě a přístavbě zvětšený a moderně zařízený. Elegantních 20 pokojů (částečně vyhřívané), s balkonem i bez, pro každý pobyt dobře zařízených. Velká krásná jídelna, uzavřená i otevřená veranda, velká

zastíněná zahrádka, místa na hraní, biliar a společenská místnost, studené i teplé koupele. Stanice horského průvodce, cílová stanice sáňkařské dráhy z Nové Slezské boudy...“

1898

V roce 1902, kdy byla za účasti hraběte Jana Harracha a celé jeho rodiny slavnostně vysvěcena kaple sv. Alžběty, stal se hned vedle stojící hotel Krakonoš místem slavnostní hostiny, na kterou pan hrabě pozval i širokou veřejnost. Mezi lety 1906–10 dochází zřejmě k další přestavbě hotelu. V propagačním materiálu nabízí opět hotelier Erlebach (původem ze Šp. Mlýna, v Harrachově pouze nájemcem, nebyl příbuzným harrachovského Franze a Lamberta

Erlebacha) již 44 většinou vyhříváných pokojů, centrální topení a kromě dalšího též vlastní autobus k nádraží v Kořenově. Po roce 1918 a vzniku republiky hrabě Harrach nabízí všechna svá zařízení českým provozovatelům. A tak již v roce 1920 na propagačním letáku hotelier František Cihelka propaguje hotel Krakonoš (krom všech dříve nabízených služeb) jako stanicí českých lyžařů. K dispozici je i tenisový kurt a garáže. V roce 1920 byl hotel elektrifikován, společně se sousední Villou Harrach, kterou pan Cihelka provozoval jako jeho předchůdce Erlebach.

1903

To, že je na území Harrachova prvotřídní český hotel, mělo velký vliv při rozhodování Svazu lyžařů o pořadatelsví Kongresových závodů v roce 1923. Hotel Krakonoš se tedy stal hlavním bodem do té doby největší lyžařské akce ve střední Evropě. Nejenže zde byli ubytováni nejvýznamnější hosté a funkcionáři ze 14 zemí. Byl zde i sekretariát závodu a konaly se zde všechny schůze i společenské akce včetně předávání cen nejúspěšnějším závodníkům.

Kvalitní služby pana Cihelky přitahovaly do Harrachova Nového Světa stále více nejen českých turistů. O popularitě zařízení svědčí zápisy spokojených hostů ve staniční knize. Například veršik z roku 1925: „Žádná cesta do Krakonoše tobě dlouhou nemá být, chceš-li dobře jíst a pít, k Cihelkovi musíš jít.“

Hotel Krakonoš byl až do roku 1928, kdy pan Urazil vybudoval hotel Bellevue (dnes Bílý hořec), jediným českým hotelem v Harrachově. Zázemí tu měl lyžařský a turistický Bucharův klub, pořádaly se zde plesy i věnečky nejen českých spolků, hrálo se zde divadlo a v době opravy tělocvičny tu cvičil i německý Turnverein.

V roce 1938 dokonce návštěvníci z Radčic napsali do knihy hostů celou báseň:
*Ke starýmu Krakonoši každý turista rád chvátá,
 číšníci jsou mladí hoši, pan vrchní jejich táta,
 v poledne se servíruje vzácné menu přímo z hrnků,
 proto každý oběduje nejraději u Cihelků.
 Už i v Praze se dnes tvrdí a je pravdou pravdivou,
 že prý Cihelkovo víno není křtěný Mumlavou,
 proto každý český prachař drží se té morálky
 a přijme se svou familií pohostinství Cihelky.
 Sláva budiž Cihelkovi, ozývá se z Krkonoš,
 jeho villu dobře hlídá v noci český Krakonoš.*

Telefon č. 3. **HOTEL KRAKONOŠ S VILOU HARRACH.**
NOVÝ SVĚT V KRKONOŠÍCH.

Hotel prvního řádu, 50 vytápěných pokojů. Uznané dobrá měšťanská kuchyně.

PRAZDROJ. PRAZDROJ.

AUTOGARÁŽE.

TENIS.

Auto a autobus ku každému vlaku na nádr. Polubné (Grüntal). V zimě saně. FR. CIHELKA, hotelier.

V letech 1939–45 byl hotel využíván nejen pro ubytování hostů, stále více z řad vojáků, účastníků různých kursů, ale hlavně jako zázemí německých dětí, které do Harrachova jezdily na ozdravné pobyty.

Po skončení 2. světové války byl hotel ve velice slušném stavu a byl okamžitě připraven k provozu. Společně s několika dalšími hotely byl převeden do majetku krkonošských hotelů, později Interhotely Krkonoše. K hotelu patřila dependance chata Diana. Při přestavbě kina sem bylo na čas přesunuto divadlo. Majitel se však o hotel staral velice špatně a po roce 1955 byl pro špatný stav dokonce mimo provoz. Při odborném posudku firmy *Obchodní projekt* z Olomouce v roce 1963 se dokonce uvažovalo o demolici. Naštěstí k tomu nedošlo a v roce 1966 dochází k rekonstrukci. Celá fasáda byla pokryta eternitem, byly částečně odstraněny balkony. Hotel a hlavně restaurace si postupně získává popularitu.

Hojně je, hlavně zaměstnanci sousední sklárny, navštěvována pivnice „formanka“.

Po roce 1989 při privatizaci podniku Interhotely kupuje hotel Krakonoš nový majitel. Dochází k celkové rekonstrukci a přístavbě nových pokojů. Nejzásadnější změnou je změna názvu, hotel nese nově jméno Karolína.

1973

Z fasády mizí šedivý eternit a hotel pomalu získává podobu té původní. Nový majitel vylepšuje služby pro zákazníky, vzniká nová restaurace s terasou, všechny pokoje mají vlastní sociální zařízení, hotel má vlastní wellness centrum i kurty squash.

V nedávné době však i hotel Karolínu pohlcuje nový trend, výstavba apartmánů. Nový majitel přichází s megaprojektem luxusních apartmánových bytů s tím, že historická budova zůstane zachována. To se však nestalo a téměř celý objekt postupně mizí. Nyní však stavební ruch podezřele opadl. Věřme, že ne na dlouho, a již brzy zde bude stát nová, moderní (i když bohužel obrovská) budova.

/ Stanislav Slavík, *Harrachovký zpravodaj*

jablonec

Fasády jabloneckých domů jsou pro mne stále inspirací pro přemýšlení o našich zvěčnělých předchůdcích. Člověk na nich vidí jasný odlesk esteticky zdejší bižuterie a umělecky zpracované výjevy, ale i motivy možná nějak související se životem nebo činnostmi majitelů jednotlivých objektů.

Rodinný výjev na Hubově domě

Nedávno jsem natrefil na zajímavý reliéf na vilce č. 2667/14 ve Hřbitovní ulici, prakticky za plotem jablonecké nemocnice. Dům viditelně prošel různými přestavbami a opravami, ale reliéf na něm je doposud zachovalý a jaksi impozantní – sochařské či spíše umělecko-štukatérské dílo podobné velikosti by se hodilo i na podstatně větší stavbu. Přemýšlet je možné o tom, co je na reliéfu vlastně znázorněno. Při zběžném pohledu to vypadá, že jsou to tři sudičky nad miminkem v povijanu. Jenže když si člověk dílo pořádně prohlédne, zjistí, že levá postava je holčička s dlouhými vlasy a dvě zbylé jsou již poněkud starší osoby s delšími vlasy, pohlaví poněkud neurčitého. To, co postavy drží, rozhodně není dítě, ale jde o něco, co působí trochu jako dort, na němž jsou tři pahrbky pro svíčky. Koneckonců postava oné holčičky má ústa vymodelována tak, jako kdyby právě ty svíčky u příležitosti svých třetích narozenin sfoukávala.

Vilku navrhl na jaře 1927 jablonecký stavitel Hugo Schramm pro zdejšího sochaře Franze Huba (1874–1961). Ten nebyl jabloneckým rodákem, pocházel ze saské Žitavy. Jeho profesní cesta vedla od řemesla řezbáře přes umělecko-průmyslové školy v Drážďanech a Mnichově až k sochařství. To jej snad předurčilo k propojení poctivého řemesla a tvořivého kumštu; zabýval se nejen klasickou sochařinou, ale také štukáterstvím. Podílel se na výzdobě norimberské opery, justičního paláce v Mnichově nebo honosných staveb v Budapešti, Žhořelci i Berlíně. V roce 1907 doputoval do Jablonce nad Nisou, kde se usadil v domě číslo 1618/93 v dnešní Pražské ulici a aktivně se zapojil do zdejšího bohatého kumštýřského života. Vstoupil také do zdejšího Živnostenského spolku, jehož předsedou byl pozdější starosta Karl Richard Fischer a složil poctu tehdejšímu starostovi Adolfu H. Posseltovi tím, že vytvořil jeho sádrový portrét. Následně vymodeloval i bronzový výjev s podobou předsedy spolku Karla R. Fischera. V roce 1909 navrhl také portrétní pamětní desku pro Markovského výšinu, ve stejné době se podílel na štukové výzdobě budovy lázní. V časech první republiky jej silně oslovovalo téma uctění obětí první světové války. Již v roce 1923 podal jeden z návrhů na řešení památníku padlým v Kokoníně; roku 1933 se podle Hubova návrhu realizoval působivý žulový památník v Jabloneckých Pasekách. Rok na to

Kresba
Petr Ferdyš Polda

vytvořil více jak třítunovou mramorovou sochu ženy s umírajícím bojovníkem pro symbolický oltář obětí v novém kostele Nejsvětějšího srdce Ježíšova. A v roce 1936 se nepříliš úspěšně zúčastnil i soutěže na hlavní památník padlým na okraji dnešního Tyršova parku. Velmi zajímavou zakázkou ve 30. letech byla i Hubova výzdoba nové radnice – sklářský reliéf v hlavním sále a žulový městský znak na fasádě věže.

Právě zpracování postav sklářů na radnici je velmi realistické a svým ztvárněním se blíží postavám na domě ve Hřbitovni. Zdá se tedy, že štukový reliéf si na domku zhotovil Franz Hub sám. A co jiného by si pro něj mohl vybrat bližšího, než svoji rodinu? Ze sčítání roku 1921 víme, že s manželkou Gabriele měl dva syny: Franze (*1904) a Ottu (*1906). V Jabloneckém deníku se ovšem dá dohledat zpráva, že se jim roku 1912 narodila ještě holčička Ilse, která se ovšem již roku 1916 zemřela. Zdá se, že zkormoucený sochař si mohl chtít na novém domku připomenout svoji zvěčnělou dcerku a znázornil ji na reliéfu, například podle fotografie z oslavy jejích třetích narozenin. Nakonec i dlouhovlasé „páže“ napravo by mohl být její tehdy devítiletý bratr Otto a třetí postava v pozadí pak jedenáctiletý Franz. Nebo jde snad o Ilsu s kamarádkou a Hubovu ženu Gabriele? Spíše bych se přikláněl ke třem sourozencům nad dortem ještě šťastně oslavujícím narozeniny Ilse. Je to ovšem jen mé pouhé spekulování, byť založené na známých faktech z historie. Třeba si přeci jen sochař Franz Hub na fasádě svoji milé vilky vytvořil jen symbolický reliéf se třemi dětskými postavami a něčím, co ze všeho nejvíce připomíná dort.

/ Marek Řeháček, *Jablonecký měsíčník*

liberecký kraj

Od RAF přes LIAZ ke Kaipanu. Region má pestrou automobilovou minulost

Významnou roli v hospodářství České republiky hraje automobilový průmysl. Dlouholetou tradici má i v Libereckém kraji. Historie výroby osobních a nákladních vozidel zde sahá až do předminulého století.

„Automobilová výroba byla v historii pevně spojena s rozvojem průmyslu a růstu bohatství společnosti. Osobní automobily byly v počátcích a vlastně po dlouhou dobu výsadou majetných lidí. Ty nákladní zase významnými pomocníky, jež nahradily koňské povozy a byly alternativou železnice. Sever Čech byl úspěšnou průmyslovou enklávou a také místem průkopníků automobilismu, příkladem je Theodor von Liebieg,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje. Řadu zemí brázдила už před první světovou válkou auta z Liberce. Na chladiči hrdě nesla kruhový emblém s písmeny R. A. F. neboli Reichenberger Automobil Fabrik. První vůz vyjel z dílny v Barvířské ulici na sklonku roku 1907. O dva roky později už R. A. F. nabízela více než deset modelů a počtem vyrobených kusů se v Čechách dostala za mladoboleslavskou firmu Laurin a Klement. Poté

došlo k dohodě mezi oběma automobilkami a mladoboleslavská automobilka libereckou odkoupila.

Před více než 140 lety se ve Vratislavicích nad Nisou narodil Ferdinand Porsche, který stál za vznikem řady přelomových konstrukcí, včetně populárního Volkswagenu Brouk. Porsche spolupracoval s nacisty, což ho po válce dovedlo do vězení. Věnoval se za války konstrukci tanků a obrněné techniky. Jednomu stíhači tanků se na jeho počet říkalo dokonce Ferdinand. Stál v čele společnosti Volkswagenwerk, původně založené pro výrobu Brouka, která avšak za války přešla na vojenskou výrobu.

Porsche se proslavil v roce 1900 na světové výstavě v Paříži, kde poprvé představil elektromobil Lohner-Porsche s revolučním řešením pohonu. V roce 1906 nastoupil jako technický ředitel do společnosti Austro-Daimler. Tam se opět věnoval armádním zakázkám, což pro něho nebyl vstup do neznámého prostředí. Po rozpadu Rakouska-Uherska působil Porsche nadále v Rakousku, ve 20. letech pak přesunul své těžiště do Německa. Ve vedení společnosti Daimler-Benz zkonstruoval například závodní Mercedes SSK. Na začátku 30. let se poté vrátil zpět do Rakouska, konkrétně do Stuttgartu, kde založil vlastní konstrukční kancelář, a kde vznikaly první návrhy pozdějšího Brouka. Také LIAZ, ať už se jednalo o nákladní automobily, tahače nebo cisterny, patřil k uznávaným značkám bývalého Československa, které se osvědčily nejen v náročných terénech, ale úspěch slavily i při kvalifikaci v populární Rallye Paříž-Dakar. I když automobilka nesla jméno města Liberce – Liberecké automobilové závody –, ve skutečnosti sídlila v sousedním Jablonci nad Nisou.

V polovině osmdesátých let minulého století se společnost LIAZ proměnila v obrovský kolos zahrnující také vysokomýtského výrobce autobusů Karosa.

Besuch des Erzherzog Leopold Salvator in der Reichenberger Automobil-Fabrik

Další automobilka, tentokrát současná, je Kaipan ze Smržovky. Příběh Michala Hradského, dnešního zakladatele automobilky, se datuje k roku 1991. Tehdy totiž Michal odkoupil společnost od svého známého pouze za dvojku bílého vína. První vyrobené vozy byly určené pro známé a kamarády. Ve finále se však zrodilo 50 kusů, přičemž všechny dostaly dvoulitrový zážehový čtyřválec z Fordu Sierra naladěný na výkon 105 koní. Dodnes vzniklo několik set sportovních automobilů různých typů.

/ Jan Mikulička

Fenomén, který nepřežil. Vzestup a pád Libereckých výstavních trhů

LVT. Tři písmena, která představují pro Liberecký kraj významnou zkratku, na niž jsou obyvatelé náležitě hrdí. Liberecké výstavní trhy. Fenomén, na nějž se každoročně sjížděly tisíce návštěvníků a tradice, jejíž sláva byla známá tuzemským i zahraničním turistům po desítky let.

„Podoba veletrhů tak, jak si je pamatujeme z předrevolučních dob, je dávno minulostí. S otevřením hranic, s nástupem internetu a změnou nákupních zvyklostí dnes už lidé nemají potřebu tímto způsobem nakupovat to, co běžně koupí jedním kliknutím. Městu tak zůstala velmi zajímavá lokalita v nejkrásnější části města, která čeká na svůj rozvoj,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Za zlomový a výrazný milník, který otevřel brány do výstavních trhů v Liberci a předznamenal jejich slávu na desítky let dopředu, se považuje rok 1920. Jejich historie se však začala psát mnohem dříve, a to už v srpnu roku 1852, kdy se konala první výstava. Dalšími trhy, které se významově přibližovaly těm libereckým, pak byla česko-německá výstava z roku 1906.

Významný podíl na průmyslu v severočeském městě měla rodina Liebiegů v čele s průmyslníkem a obchodníkem Theodorem. Roku 1920 se stal předsedou nového spolku Reichenberger Messe, jehož cílem bylo uspořádat výstavní trhy, které by se vyrovnaly obdobným akcím v Praze či Lipsku. Historicky první ročník Libereckých výstavních trhů, který se konal v srpnu 1920, přišlo navštívit přes 35 tisíc návštěvníků obdivujících průmyslové výrobky.

Liberecké výstavní trhy se rok co rok těšily čím dál větší návštěvnosti i ze strany zahraničních turistů a zažívaly snový rozmach. Roku 1928 přivítaly až 60 tisíc návštěvníků a psalo se, že se jedná o třetí největší a vůbec nejvýznamnější textilní veletrh v Evropě. Liberec trhy jednoduše žil. Jeho obyvatelé si tradičně zdobili svá okna a balkony květinami či vlajkami, místní firmy v centru města bohatě zdobily své výlohy a křižovatky s ulicemi se měnily v pestrou krásu praporků, ukazatelů a reklam. Rozkvět libereckých veletrhů ukončil příchod druhé světové války. Po jejím ukončení již české město navázalo na tradici a v rámci výstavy Budujeme osvobozené kraje zpřístupnilo nový vstupní pavilon. Zprvu se zdálo, že je letitá tradice výstavních trhů zachráněna. Na počátku 50. let minulého století však veletrh kvůli ekonomickým a politickým změnám umlkal.

Významným milníkem pro trhy byl rok 1956, kdy se začala psát jejich novodobá historie. Zaměřovaly se na textilní sklářskou a módní tvorbu. Počet

hostů se z desítek přehoupl na stovky tisíc a každým rokem jejich návštěvnost raketově stoupala. Objevily se módní přehlídky a vystoupení českých zpěváků a zpěvaček. V roce 1965 Liberecké výstavní trhy navštívilo rekordních 604 tisíc návštěvníků a toto číslo nebylo od té doby už nikdy překonáno.

Sedmdesátá a osmdesátá léta byla ve znamení poklesu významu trhů. Ze tří týdnů se zkrátily na osm dní a počet hostů postupně klesal k dřívějším šedesáti tisícům. LVT Liberec se posléze spojily s dalšími podniky a tak vznikly Severočeské výstavy se sídlem v Liberci. Klasické Liberecké výstavní trhy ustoupily do pozadí a koncem 80. let začal stoupat počet menších komerčních výstav. Dnes jsou LVT minulostí a v jeho prostorách dnes stojí Technické muzeum.

/ Jan Mikulička

mnichovo hradiště

Minulý týden v Mnichově Hradišti v Husově aleji proběhlo slavnostní poklepání základního kamene lávky přes dálnici D10, která propojí město s Hourkou.

Projekt diskutovaný už od 80. let, kdy došlo k přetnutí krajiny v okolí města dálnicí, se začíná realizovat díky významné podpoře Nadačního fondu ŠKODA AUTO a Státního fondu dopravní infrastruktury. Dodavatelem stavby za 36 milionů korun s daní je liberecká stavební firma BREX, podobu lávky navrhl AP atelier architekta Josefa Pleskota.

Lávka po svém dokončení letos na podzim nabídne příjemné spojení s místními částmi Lhotice a Dobrá Voda a také napojení na Boseň a Kněžmost. Její význam tak bude nejen rekreační, ale také dopravní. Realizace lávky tak spadá do snah Mnichova Hradiště zpřístupňovat krajinu v okolí a činit ji prostupnější. O lávce se ostatně mluví jako o „bráně do Českého ráje“. Pěším i cyklistům nabídne pohodlnou a bezpečnou možnost jak překonat linii dálnice a pokračovat do lesů a skal Českého ráje. A pochopitelně ji tak budou vnímat i cestující po dálnici mířící směrem na Turnov a Liberec.

Lávka bude mít obloukovou konstrukci, délku 52 metrů a volnou šíři 3 metry. Směrem k městu se bude mírně svažovat. Navazovat na ni bude na obou stranách zpevněné místní komunikace, která se na straně za dálnicí budou napojovat na stávající cyklostezky.

V iniciační fázi projekt podpořil Nadační fond Škody Auto, kdy se částkou 1,5 milionu korun podílel společně s městem na financování projektové přípravy. Město následně požádalo o dotaci ze Státního fondu dopravní infrastruktury, kde se mu podařilo získat 29,5 milionu korun.. Po výběru dodavatele a únorovém podpisu smlouvy mezi městem a firmou Brex škodoväcký fond uvolnil ještě 2,6 milionu korun na financování stavby, jeho celková podpora tak dosáhla 4,1 milionu. Celkové náklady stavby budou činit 36 milionů korun, město počítá s dalšími drobnějšími náklady na odborné práce a realizaci napojení lávky v hodnotě do dvou milionů. (Město Mnichovo Hradiště)

mladoboleslavsko

Lokalita Radouč v Mladé Boleslavi je už několik let známé především díky výskytu syslů obecných

Sysel obecný patří mezi kriticky ohrožené živočichy, v naší přírodě jich žije jen zhruba 6000, z toho na Radouči se vyskytuje cca 600 jedinců. I v dosud

chladném jaru je možné již tato čilá zvířátka i v bezprostřední blízkosti sídliště pozorovat. Tato roztomilá zvířátka, připomínající „zemní veverky“, patří mezi druhy s denní aktivitou, a zvykla si již na přítomnost lidí tak, že ztrácejí své přirozené instinkty, panáčkují v jejich blízkosti a nechávají se krmit i z ruky. Jenže právě tento syslí „boom“ přináší i nežádoucí problémy.

Na jednu stranu rodinné vycházky za účelem pozorování života syslí kolonie lze určitě vnímat

pozitivně, protože zejména děti takto získávají kladný vztah k syslům, k této lokalitě a přírodě všeobecně. Na druhou stranu se však jedná přece jen o divoká zvířata, která patří mezi kriticky ohrožené druhy. Krmit by se tedy neměla vůbec. Syslové nepříznivé období tráví v hibernaci nebo zimním spánkem, přes léto mají potravní nabídku dostatečně pestrou – kromě různých druhů trav

a dalších stepních bylin konzumují i živočišné bílkoviny, např. hmyz a žížaly. Lze možná tolerovat nahodilé příkrmení vhodným typem potravy, ovšem cílené výpravy pořádané za účelem ne již pozorování, ale krmení a zásobování syslů, už nikoli.

Přestože je syslí kolonie na Radouči početná, jedná se o malá zvířátka, která nemají takovou spotřebu jako domácí králík. Přehnané příkrmování mívá za následek jednak ztrátu přirozené plachosti zvířat, v případě nevhodné stravy pak i jejich onemocnění a úhyn. Přinášení velkého množství zbytků dále přináší i riziko, že se na Radouč začnou stahovat i nežádoucí živočišné druhy, zejména potkani. Město Mladá Boleslav společně s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) instalovalo na území Radouče nové cedule (i v ukrajinštině), kde návštěvníky žádá, aby sysly nekrmili, nesahali na ně a nechytali je. Aby sysel z naší přírody úplně nezmizel, připravila pro něj Agentura ochrany přírody a krajiny ČR záchranný program. Klíčové je zabezpečit potřebnou péči o místa, kde syslové v současné době žijí. To znamená vhodným způsobem hospodařit, především pravidelně kosit trávu či spásat. Syslům totiž vyhovují suché, nízké stepní trávníky. Všechny lokality výskytu jsou poměrně detailně sledovány, a pokud je někde vyhodnocena podpora pomocí příkrmování jako žádoucí, je to zajištěno odborníky v rámci záchranného programu. V loňském roce proběhly na Radouči poprvé také odchvy syslů, kdy byli vhodní jedinci přesunuti do jiných vhodných lokalit ve Středních Čechách. V současné době zahájila AOPK ČR v lokalitě Bezděčín i Radouč terénní práce, během kterých bude sledován gradient od hodně krmených syslů po nekrmené, tzv. výzkum vlivu příkrmování.

/ Pavel Šubrt, SM Mladá Boleslav

Vzpomínka na Jiřího Václava Klíma, pedagoga a spisovatele, rodáka z Mnichova Hradiště

PhDr. Jiří Václav Klíma byl středoškolský a vysokoškolský pedagog, odborník v oblasti pedagogiky, novinář, autor monografií a odborných příruček. Narodil se 13. března 1874 v Mnichově Hradišti. Jeho otec Jan Klíma byl významnou osobností našeho města. Jako řídící učitel se zasloužil o rozšíření zdejší obecné školy a o zkvalitnění vzdělávání žáků.

Fotografie učitelského sboru, horní řada zleva učitelé Bablich, Sýkora, Šantroch, Bachtík, Žďárský, dolní řada zleva: Kubrichtová, Klíma, Pavec, Linhard, Karásek, Kubínová / fotoarchiv Muzea města Mnichovo Hradiště, i. č. 1726/1

Byl vynikajícím hudebníkem, působil jako ředitel kůru, byl činitelem řady místních spolků. Své dva syny, Jiřího a Stanislava, ovlivnil i profesně, oba dva se věnovali pedagogice.

Jiří Václav absolvoval obecnou školu v Mnichově Hradišti, poté navštěvoval gymnázium v Mladé Boleslavi a v Praze. Na filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze a na univerzitě ve Vídni studoval moderní filologii, filozofii a estetiku. Působil jako profesor němčiny, češtiny a hudební výchovy na

reálce v Kostelci nad orlicí, v Praze na Žižkově a v letech 1906-1914 na dívčím lyceu v Chrudimi, jehož byl prvním ředitelem. Pracoval také jako inspektor Jedličkova ústavu v Praze. Po roce 1918 pracoval v Československém pedagogickém ústavu J. A. Komenského, od roku 1927 byl soukromým docentem pedagogiky na Univerzitě Karlově a poté také na ČVUT. Na sklonku života přednášel na nově zřízených pedagogických fakultách. Působil zároveň ve Slovanském ústavu. Překládal z němčiny a angličtiny.

Jako jeden z prvních českých vědců se zabýval pedagogikou jako samostatným oborem a spojením pedagogické teorie a praxe. Vydal celou řadu odborných pedagogických publikací i učebnic, uvedme např. *Obecná pedagogika* (1939), *Úvod do pedagogiky a didaktiky školy odborné* (1939). Redigoval odborné sborníky, byl redaktorem časopisu *Střední škola*. Zabýval se životem a dílem J. A. Komenského; uveřejnil řadu studií a statí o Komenském, přehled Komenského portrétů, pomníků a jím inspirovaných hudebních děl. Podílel se na vydávání spisů J. A. Komenského, některé z nich, např. *Kšaft umírající matky Jednoty bratrské*, vydal samostatně. Klíma byl také jedním ze zakladatelů *Spolku pro zbudování pomníku J. A. Komenského v Amsterdamu*.

Vzpomínky na své dětství v Hradišti, které prožil ve staré škole vedle fary, zpracoval v knize *Jirka. Pohádka mého dětství*, kterou vydal r. 1943 a kterou měla svého času ve svých knihovničkách většina mnichovohradištských občanů.

Jiří Václav Klíma zemřel v Praze před 75 lety, 7. dubna 1948.

/ Jana Dumková, Muzeum města Mnichovo Hradiště

#

Karel
Hohl

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj